

“Bir nəfər üçün heç kim, bir nəfər hamı üçün”

Mövzu:	Ümumi insan hüquqları, diskriminasiya.
Yaş səviyyəsi:	7-10 yaş.
Mürəkkəbliik səviyyəsi:	1-ci səviyyə.
Dərsin müddəti:	35 dəqiqə.
İştirakçıların sayı:	5-35 uşaq.
Oyunun növü:	Hadisələrin nəqli, düşünmə.
Məqsəd:	<ul style="list-style-type: none">• “Hamı müxtəlifdir – hamı bərabərdir” konsepsiyasını müzakirə etmək;• Müxtəliflik və tolerantlığın əhəmiyyəti haqqında düşünmək;• Zorakılığın və konfliktlərin idarə olunmasını müzakirə etmək;• Universallıq/ümumilik prinsipini dərk etmək.
Hazırlıq:	<ul style="list-style-type: none">• Əvvəlcədən kukla tamaşasını məşq etmək və təqdimata hazırlamaq;• Müxtəlif heyvanların xüsusiyyətlərini özündə əks etdirən Zabderfilio kuklasını hazırlamaq (yaxud paylayıcı materiallardan istifadə etmək).
Materiallar:	<ul style="list-style-type: none">• Kukla teatrı və ya buna oxşar səhnə şəraitinin yaradılması;• Paylama materialı kimi müxtəlif heyvan kuklaları, ovçu-kukla, kukla-aparıcı, kukla – Zabderfilio.

Təlimatlar

1. Uşaqları kukla teatrının qarşısına yığın. Kukla tamaşasının təqdim olunduğu müddətdə öz yerlərində sakit oturmalarını onlardan xahiş edin. Uşaqlar yalnız personajlar onlara müraciət etdiyi zaman danışa bilərlər; personajlara toxunmaq olmaz.

2. Kukla tamaşasını göstərin. Təlimin məqsədinə nail olmaq və onların diqqətini cəlb etmək üçün daim uşaqlara suallar verin.

Təhlil və qiymətləndirmə

1. Aşağıdakı suallardan istifadə etməklə dərsin müzakirəsini aparın.

- a) Siz bu hadisə haqqında n  düşünürsünüz?
- b) Bu hadisədə n  bař verdi?
- c) Hansı heyvan sizin daha çox xořunuza gəldi? Hansı isə az? N    n?
- d) Zabderfilioya münasibətdə digər heyvanlar haqlı idimi?
- e) Onlar n    n belə edirdilər?
- f) Sizcə, n    n sonda digər heyvanlar Zabderfilio ilə dostlařdılar? O, qüvvətli

olduđuna g r mi? Hamıdan gözəl olduđu   n m ? Cəsarətli v  xeyirxah olduđuna g r mi? Yoxsa bir neçə müxtəlif qabiliyyətə malik olduđuna g r mi?

2. İnsan hüquqlarını oyunda bař verən hadisələrlə müqayisə edərək aşağıdakı sualları verin.

a) Siz heyvanların Zabderfilio ilə əvvəlki münasibətinə oxřar münasibətlə rastlařmı-sınız mı?

b) Real həyatda n    n bu cür hadisələr bař verir?

c) Biz hamımız oxřarıq, yoxsa f rqliyik? Hansı cəhətlərə görə oxřarıq? Bizi fərqli edən nədir?

d) Biz n  etməliyik ki, Zabderfilio ilə heç kimin dostluq etmək istəməməsi kimi hadisə uřaqlar arasında t krarlanmasın?

Mənbə: Portuqaliyalı qrupun kukla tamařasına uyđunlařdırılmıřdır. “Animacao Inovacao Social”, (MAIS): www.mais.online.pt.91

Davam etmək   n təkliflər

Uřaqlar  zl ri bu kukla tamařasında iřtirak edə və digər uřaq qrupları   n də təqdim edə bilərlər. Onlar  zl ri müxtəlif kuklalar hazırlayıb, bařqa bir hadisə uydura bilərlər. “Kompasito”da olan digər hadisələri də kuklalarla s hn l řdirm k olar (Məsələn, “Müasir nađıl”, “Biri vardı, biri yoxdu...”).

Fəaliyyət   n ideyalar

Uřaqlara “Zabderfilio onların qrupunda olsaydı, n  bař verərdi?” sualı barədə düşünməyi tapřırın. Onlara bir-birinə münasibətdə, hər bir fərdə hörmətlə yanařaraq daxili əxlaq kodeksini yaratmaqda kömək edin. Hazırlanmıř kodeksi elə yerdə yerl řdirin ki, lazım olanda ona müraciət etmək mümkün olsun.

Aparıcılara məsləhətlər

- Əsil kukla teatrının əvəzinə arakəsmə kimi adi örtükdən istifadə edin.
- Özünüzdə olan istənilən heyvan oyuncaqlarından istifadə edə bilərsiniz. Əgər sizdə zəruri heyvan oyuncaqları yoxdursa, kardondan hazırlanmış şəkillərdən və yaxud köhnə corablardan istifadə etmək olar.
- Təxəyyülünüzə uyğun olaraq öz Zabderfilionuzu yaradın. Onda dovşanın qulaqları, gərgədanın buynuzu, siçanın burnu və bığları, şirin quyruğu, kenqurunun kisəsi və s. ola bilər. Hər halda o, qeyri-adi görünməli, gözə çarpan, böyük buruna, yüksək səsə və səsiz hərəkət qabiliyyətinə malik olmalıdır. Siz bu hadisəni elə dəyişə bilərsiniz ki, o, sizdə olan istənilən oyuncağa uyğun gəlsin.
- Əgər qrupunuzda uşaq sayı çoxdursa, uşaqlar və kuklalar arasındakı sual-cavablarda sizə ikinci aparıcı kömək də bilər.

Ssenari

Giriş: (bunu hadisənin personajı olmayan "Aparıcı-kukla" həyata keçirir).

Aparıcı-kukla: Salam, xanımlar və cənablar, oğlanlar və qızlar! Mən çox şadam ki, hamı bugünkü tamaşaya baxmağa hazırdır. Mən sizə bugünkü tamaşanın sirləri haqqında qısaca məlumat verə bilərəm. Bu hadisələr heyvanlar aləmində baş vermişdir. Bizdə olduğu kimi, onların aləmində də hər şey var: gözəllik və çirkinlik, normalıq və qeyri-adilik.

Hər halda bizi sürprizlər gözləyir. Bu hadisə də məhz bu sürprizlərdən biri – Zabderfilio adlı qeyri-adi heyvan haqqındadır. Diqqətlə baxın və qulaq asın. Zəhmət olmasa, yerinizdə əyləşin. Yoxsa heyvanlar qaçar və biz bu hadisənin necə nəticələncəyini bilmərik. Bir azdan görüşərik!

Nağılın dəyişdirilmiş nümunəsi

Qısa xülasə: Zabderfilio növbə ilə müxtəlif heyvanları qarşılayır. Onların hər biri Zabderfilionu qərribə hesab edirlər. Zabderfilio dost axtarsa da, heyvanlardan heç biri onunla dostluq etmək istəmir. Ona görə ki, o, sadəcə qərribədir!

Həmin görüşlərdən bir nümunə:

Zürafə: (Səhnəyə çıxır və uşaqlarla söhbət edir)

- *Hamıya salamlar, siz bilirsiniz mən kiməm?*

Tamaşaçıları:

- *Sən zürafəsən.*

Zürafə:

- Hardan bilirsiniz? Mənim üzərimdə ad lövhəsi var?

Tamaşaçılar:

- Sənin uzun boğazın var və rəngin uyğundur.

Zürafə:

- Bəli, siz haqlısınız. Yer üzərində olan bütün heyvanların ən uzun boylusu mənəm. Mən uzağı görürəm və heç bir əziyyət çəkmədən hündür ağaclardakı yarpaqlarla qidalana bilirəm.

(Zabderfilio səhnəyə çıxır)

Zabderfilio: (çox enerjili və dostcasına)

- Salam!

Zürafə:

-Ooooooooo.... Sən hiss olunmadan yaxınlaşaraq məni qorxutdun. Bəs sən kimsən?

Zabderfilio:

- Mən Zabderfilioyam.

Zürafə:

- Zabberbadderdiluuuu kim???

Zabderfilio:

- Mənim adım Zabderfiliodur. Mən özümə dost axtarıram. Sən mənim dostum olmaq istəyirsən?

Zürafə:

- E, hm... Mən bilmirəm. Sən çox qəribə görünürsən! Sən nə siçan, nə şir, nə kenqurusan, amma onların hamısına oxşayırsan. Mənim bütün dostlarımla görüşməliyəm! Xa-xa-xa, sən doğrudan da çox qəribə və eybəcərsən.

Zabderfilio: (İnciyərək)

- Yox, yox, dayan... (Zürafə artıq getmişdir. İndi Zabderfilio tamaşaçılarla danışır)

Zabderfilio:

- Mən çox məyus oldum. Niyə zürafə mənim dostum olmaq istəmədi? Yaxşı, meşənin dərinliyinə gedim, bəlkə mənimlə dostluq etmək istəyən biri tapıldı.

Zabderfilionun rast gəldiyi heyvanlardan heç biri onunla dost olmaq istəmədi. Bir neçə belə görüşdən sonra səhnədə ovçu görünür. O, heyvanları ovlayır. Hər dəfə səhnəyə çıxan heyvanları gördükdə ovçu onları tutmaq istəyir. Lakin heyvanlar çığıraraq kömək istəyə-istəyə qaçır. Sonra heyvanların dalınca meşəyə yollanan ovçu səhnədən yoxa çıxır və yenidən Zabderfilio peyda olur. O, tamaşaçılardan bu səsin hardan gəldiyini soruşur.

Tamaşaçılar ona vəziyyəti izah etdikdən sonra Zabderfilio ovçunu hiss etmək üçün siçan burnundan (Aha, öz burnumla mən ovçunun yaxında olduğunu hiss edirəm), səssiz yerimək üçün pişik pəncəsindən (Məncə, pişik pəncələri ilə ovçuya səssiz yaxınlaşa bilərəm), ovçunu qorxutmaq məqsədi ilə şir nərəsindən (İndi mən öz qorxunc səsimlə ovçunu qorxudacam ki, o qaçsın) istifadə edir və bərkdən nərə çəkir.

Bu qəhrəmanlıqdan sonra digər heyvanlar ona yaxınlaşıb, öz hərəkətlərinə görə ondan üzr istəyirlər və xahiş edirlər ki, Zabderfilio onlarla dost olsun. Zabderfilio buna böyük sevincə razılıq verir.

Bütün heyvanlar tamaşaçılarla vidalaşırlar və səhnədə yenidən aparıcı kukla peyda olur.

Nəticə:

Aparıcı-kukla:

- Beləliklə, xanımlar və cənablar, oğlanlar və qızlar! Bu, Zabderfilionun hekayəti idi. Bu hekayə sizin xoşunuza gəldimi? Əlbəttə ki, Zabderfilio gülməli görünür. Amma o, müxtəlif xüsusiyyətlərindən istifadə edərək dostlarına kömək edə bildi. Əgər siz nə vaxtsa qeyri-adi görünüşü olan biri ilə rastlaşsanız, Zabderfilionu xatırlayarsınız. Ola bilər ki, həmin insanda sizin təsəvvürünüze gəlməyən qabiliyyətlər var və o, sizə gözəl dost ola bilər.

Paylama materialı: Zabderfilio

